

Συνέδριο με θέμα
**«Προσεγγίζοντας τις έννοιες της απώλειας και του πένθους –
Ο ρόλος των εκπαιδευτικών»**
Σάββατο, 20 Ιανουαρίου 2018
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
8:30 – 9:00	Εγγραφές
9:00 – 9:10	Χαιρετισμός Διευθύντριας Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δρος Αθηνάς Μιχαηλίδου-Ευριπίδου
9:10 – 11:00	Κύριες εισηγήσεις: 1. «Ο θάνατος μέσα από τη Φιλοσοφία και τις θρησκείες», Δρ Παύλος Ε. Μιχαηλίδης, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας 2. «Κοινωνιολογία και θάνατος», Μιχαηλάγγελος Αναστασίου, ABD, Λέκτορας, University of the West of England, Alexander College 3. «Κατανοώντας και στηρίζοντας τα παιδιά που πενθούν στο σχολικό πλαίσιο», Δρ Παναγιώτης Πεντάρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, University of Greenwich
11:00 – 11:20	Συζήτηση
11:20 – 11:50	Διάλειμμα
11:50 - 13:20	Παράλληλα Εργαστήρια: 1. Αποκρινόμενοι στο παιδί που πενθεί, Δρ Παναγιώτης Πεντάρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, University of Greenwich 2. Η προσέγγιση της απώλειας και του πένθους στο νηπιαγωγείο, Δρ Μαρία Ηρακλέους, Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου 3. «Λόγια στα κύματα» - Μια μικρή ιστορία που πραγματεύεται τις έννοιες της απώλειας και του πένθους, Έλενα Περικλέους, Συγγραφέας, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου Ψιμολόφου 4. Προσεγγίζοντας την απώλεια μέσα από τη μουσική, Δρ Μαρία Γεροσίμου, Μουσικός 5. «Χαραμάδες». Προσεγγίζοντας τα βιώματα του πένθους, της μνήμης και της αγάπης θεολογικά μέσα από ένα διήγημα, Δρ Παναγιώτης Θωμά, Θεολόγος (The English School, Nicosia), Συγγραφέας και Επιστημονικός Συνεργάτης Πανεπιστημίου Κύπρου 6. Πώς οι μαθητές/τριες εισάγονται στις έννοιες της απώλειας και του πένθους διεξάγοντας έρευνες που βασίζονται σε θέματα του Αναλυτικού Προγράμματος, Ελένη Αναστασίου, Εκπαιδευτικός Δημοτικής
13:20 - 13:30	Ανατροφοδότηση και επίδοση πιστοποιητικών παρακολούθησης

Περιγραφή Εργαστηρίων

1. Αποκρινόμενοι στο παιδί που πενθεί

από τον Δρα Παναγιώτη Πεντάρη, Αναπληρωτή Καθηγητή, University of Greenwich

Το Εργαστήριο χωρίζεται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος, οι συμμετέχοντες/ουσες θα ασχοληθούν με δραστηριότητες μέσω των οποίων θα διερευνήσουν τις προσωπικές τους αντιλήψεις για το πένθος και πώς αυτές οι αντιλήψεις μπορεί να εμποδίσουν την ικανότητα υποστήριξης ενός παιδιού που θρηνεί. Αυτό το μέρος του Εργαστηρίου θα επικεντρωθεί στην εκτίμηση του πώς η αυτογνωσία των εκπαιδευτικών, όσον αφορά στο πένθος, μπορεί να επηρεάσει θετικά ένα παιδί που θρηνεί και την κοινωνική ευημερία άλλων παιδιών στην τάξη. Στη συνέχεια, θα διερευνηθούν διάφορες μέθοδοι με τις οποίες οι εκπαιδευτικοί (Δημοτικού, Γυμνασίου, Λυκείου) μπορούν να ανταποκριθούν στο πένθος ενός παιδιού και να προσεγγίσουν την κατάσταση με ευαισθησία και κατανόηση.

2. Η προσέγγιση της απώλειας και του πένθους στο νηπιαγωγείο

από τη Δρα Μαρία Ηρακλέους, Λειτουργό Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Σκοπός του Εργαστηρίου είναι να προσεγγίσει τις έννοιες της απώλειας και του πένθους στο Νηπιαγωγείο λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τους περιορισμούς της συγκεκριμένης ηλικίας. Συγκεκριμένα, το Εργαστήριο στοχεύει στο να βοηθήσει τους συμμετέχοντες/ουσες, μέσα από την αξιοποίηση συγκεκριμένων επιδιώξεων του εγκεκριμένου Προγράμματος Προσχολικής Εκπαίδευσης, να εμπλέξουν τα παιδιά σε δραστηριότητες, που θα τα βοηθήσουν με ειλικρίνεια και τρυφερότητα να κατανοήσουν τις έννοιες της απώλειας, ως μέρους της καθημερινής μας ζωής εκτιμώντας παράλληλα την αξία της ζωής και, κυρίως, να μην φοβούνται να εκφράσουν τα όποια συναισθήματά τους.

3. «Λόγια στα κύματα» - Μια μικρή ιστορία που πραγματεύεται τις έννοιες της απώλειας και του πένθους

από την Έλενα Περικλέους, Συγγραφέα, Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου Ψιμολόφου

«Λόγια στα κύματα σου στέλνω

Για να σου πω το σ' αγαπώ

Για να σου πω πόσο μου λείπεις

Και πως για πάντα θα 'σαι εδώ»

Οι εκπαιδευτικοί θα εμπλακούν σε βιωματικές δραστηριότητες που θα τους διευκολύνουν προσφέροντας τους εργαλεία και ιδέες για να διαχειριστούν τα δύσκολα ζητήματα και ερωτήματα που προκύπτουν σε σχέση με την απώλεια και το πένθος.

- Αξιοποίηση της δραματοποιημένης αφήγησης για ενεργοποίηση της ομάδας στα σημεία κλειδιά της ιστορίας
- Καταγραφή των φάσεων του πένθους (Άρνηση-Συνειδητοποίηση-Αποδοχή) μέσα από την εξέλιξη της ιστορίας και συζήτηση/εντοπισμός των πιθανών εκφράσεών τους
- Το κουτί των αναμνήσεων ως εργαλείο διαχείρισης
- Ο θάνατος ως κομμάτι του κύκλου της ζωής. Το νεκροταφείο ως χώρος και η εξόδιος ακολουθία ως διαδικασία. Τρόποι διαχείρισης
- Ημερολόγιο/γράμματα ως θεραπευτική μέθοδος
- Γράμματα συμπαράστασης σε πενθούντες και αξιοποίησή τους ως εργαλείου συζήτησης

4. Προσεγγίζοντας την απώλεια μέσα από τη μουσική

από τη Δρα Μαρία Γεροσίμου, Μουσικό

Ένα από τα κυριότερα προβλήματα που εμφανίζονται στις περιπτώσεις του πένθους και της απώλειας, είναι η αδυναμία έκφρασης, ή/και διαχείρισης των συναισθημάτων μας. Η μουσική αποτελεί ένα ισχυρό και πολύτιμο εργαλείο έκφρασης και επικοινωνίας, εφόσον η μουσική εμπειρία ταυτίζεται άμεσα με τα συναισθήματά μας. Η σωστά επιλεγμένη μουσική μπορεί να δημιουργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον στο οποίο οι συμμετέχοντες/ουσες μπορούν να εκφράσουν τα συναισθήματά τους, χωρίς την απαραίτητη χρήση του λόγου, που πολλές

φορές αδυνατεί να εξηγήσει τη συναισθηματική μας κατάσταση. Έτσι, η συναισθηματική ταύτιση με μια μελωδία μπορεί να προσφέρει διέξοδο και ανακούφιση σε περίπλοκα συναισθήματα. Το Εργαστήριο υπογραμμίζει την ιδιότητα της μουσικής ως έκφρασης, στηριγμένο σε θεωρίες γύρω από τη μουσική θανατολογία και τη χρήση της φωνής και της άρπας, και προσφέροντας μία σειρά δραστηριοτήτων μουσικής, οι οποίες μπορούν να συνοδεύσουν και να συμπληρώσουν την προσέγγιση του θέματος στο σχολικό περιβάλλον.

5. «Χαραμάδες». Προσεγγίζοντας τα βιώματα του πένθους, της μνήμης και της αγάπης θεολογικά μέσα από ένα διήγημα

από τον Δρα Παναγιώτη Θωμά, Θεολόγο (The English School, Nicosia), Συγγραφέα και Επιστημονικό Συνεργάτη του Πανεπιστημίου Κύπρου

Καθώς μου προτάθηκε να μιλήσω θεολογικά μέσα από ένα δικό μου διήγημα, θα επιχειρήσω κάτι που είναι πρωτότυπο, αλλά συνάδει με τα ευρύτερα ερευνητικά, συγγραφικά και παιδαγωγικά μου ενδιαφέροντα, αφού έχω ασχοληθεί συστηματικά με τη σχέση θεολογίας και λογοτεχνίας. Τα βιώματα του πένθους της μνήμης και της αγάπης, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της εκκλησιαστικής ζωής και συνεπώς της θεολογικής σκέψης και απαντούν τόσο σε παλαιότερα και σύγχρονα θεολογικά κείμενα όσο και στη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την «Επιμνημόσυνο Ακολουθία». Τα συναντά όμως κανείς και σε πληθώρα (μοντέρνων) λογοτεχνικών κειμένων, στα οποία έχει εισχωρήσει καθοριστικά η εκκλησιολογική και θεολογική τροπολογία. Με βάση τα προηγούμενα θα προτείνω τη διδακτική αξιοποίηση ενός λογοτεχνικού κειμένου που εστιάζει στην απώλεια και, ως εκ τούτου, στα πιο πάνω βιώματα, ώστε να αποτελέσει ένα παράδειγμα εμπλουτισμού ενός μαθήματος (στη Μέση Εκπαίδευση) και επίτευξης των στόχων που θέτει το Συνέδριο.

6. Πώς οι μαθητές/τριες εισάγονται στις έννοιες της απώλειας και του πένθους διεξάγοντας έρευνες που βασίζονται σε θέματα του Αναλυτικού Προγράμματος

Από την Ελένη Αναστασίου, Εκπαιδευτικό Δημοτικής

Η απώλεια, το πένθος και ο θάνατος είναι αναπόσπαστα κομμάτια του ανθρώπινου είδους μέσα από τους αιώνες και σε όλα τα μέρη του κόσμου. Συμβαίνουν πολλές φορές χωρίς να το καταλάβουμε. Με τον ίδιο ανεπαίσθητο τρόπο μπορούν να έρθουν σε επαφή με τις έννοιες αυτές τα παιδιά, αναλαμβάνοντας να ερευνήσουν ένα θέμα που τις περιλαμβάνει, αλλά δεν ορίζεται ευθέως από αυτές. Ο κύκλος της ζωής, το βιοτικό επίπεδο, τα χαρακτηριστικά ιστορικών εποχών και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι μερικά από τα θέματα που μπορούν να συμβάλουν στην προσπάθεια αυτή, ενώ ταυτόχρονα καλύπτουν τομείς του Αναλυτικού Προγράμματος. Ξεκινώντας από μια ιδέα που κατατέθηκε στο πλαίσιο του διαγωνισμού «Μαθητές στην Έρευνα – ΜΕΡΑ», θα εισηγηθούμε θέματα κατάλληλα για έρευνα από μαθητές/τριες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία ενδέχεται να αγγίζουν την παράμετρο της απώλειας και του πένθους, δίνοντας την ευκαιρία για μια πρώτη επαφή καθώς και το έναυσμα για περαιτέρω ενασχόληση.

